

GRONINGEN

**AFDELINGSORGAAN
NEDERLANDSE
GENEALOGISCHE
VERENIGING
AFDELING GRONINGEN
2019 JAARGANG 26**

GroninGEN

wordt uitgegeven door de **NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging)** afdeling **Groningen** en verschijnt drie keer per jaar.

Abonnementen

GroninGEN wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV-afdeling Groningen.

Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren via een bijkomend of gezinslidmaatschap van de afd. Groningen à € 11,00 per jaar, aan te vragen bij de landelijke ledenadministratie NGV, Postbus 50, 3980 CB te Bunnik.

Andere belangstellenden kunnen een los abonnement nemen door overschrijving van € 10,00 op rekening NL38 INGB 0005 5630 62 t.n.v. NGV-afdeling Groningen te Ten Boer, onder vermelding van "Nieuw abonnement GroninGEN".

Oude nummers

Losse nummers 2014 t/m 2018 kosten € 4,00 en volledige jaargangen € 10,00, inclusief porto.

Losse nummers eerdere jaren kosten € 1,00 per stuk en € 2,00 per jaargang, exclusief porto. Te bestellen door overschrijving op de hiervoor genoemde bankrekening o.v.v. de gewenste nummers of jaargang(en).

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen krijgen een auteursexemplaar.

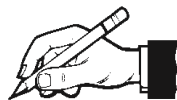
Meerdere exemplaren te verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Voor **spelregels**, **verantwoordelijkheden** en **advertentiemogelijkheden**: informeer bij de redactie.

Website afdeling Groningen: <https://www.ontdekjouwverhaal.nl/onze-afdelingen/groningen>

Voorwoord

Teijo Doornkamp
Redacteur GroninGEN

Allereerst moesten we van een aantal mensen afscheid nemen. Gert Zuidema trad op 21 mei na 15 jaar af als voorzitter van de afdeling Groningen. Hij wilde eigenlijk nog wel verder maar zijn leeftijd en beginnende kwalen maakten het hem onmogelijk de reis als afdelingsvertegenwoordiger van de landelijke NGV nog langer te maken. En Gert doet dingen liever niet half. We zoeken nu een 5e bestuurslid, liefst met gevoel voor PR.

Ook moesten we afscheid nemen van Flip Tepper, die ineens niet meer reageerde terwijl we communiceerden over genealogische artikelen. Zijn zoon meldde zich vlak na nummer 1 met het trieste bericht dat zijn vader overleden was. We kenden Flip als een eigenzinnig genealoog met artikelen die enigszins prikkelend waren: soms gingen ze ons te ver, maar zijn artikel uit GroninGEN 2019-1 vonden we als redactie een prettige tegentoon hebben.

We zijn dit jaar ook met succes een aantal zaken begonnen. Het genealogisch spreekuur vervult blijkbaar een behoefte, want Simon Dallinga, Eppo van Koldam en schrijver dezes hebben het zelfs met zijn drieën nog druk. Wat we graag aanvullend zouden hebben is een achterwachtdienst met mensen die bereid zijn aangedragen genealogische vastlopers te bekijken in de weken na een bezoek aan het spreekuur. Belangstelling voor het puzzelen? Meld je bij mij. We beginnen volgend seizoen met een genealogie cursus voor beginners en gaan dan in januari 2020 verder met het spreekuur. Zie elders in dit nummer. In april hebben Simon Dallinga en ik een stoomcursus genealogie verzorgd in het Scheepvaartmuseum in Groningen, in 2 uur tijd mensen enthousiast krijgen voor onze hobby. Het is mooi om te zien dat dat lukt, dat programma's als Verborgen Verleden zorgen voor nieuwe – ook jonge – aanwas. Nu nog kijken of we ze lid kunnen maken van deze mooie vereniging!

Het bestuur van de afdeling wil graag 4 nummers van GroninGEN per jaar uitbrengen. We hebben dan ook ons best gedaan om kopij voor meer nummers te verzamelen. Tot mijn genoegen zijn er oude en nieuwe schrijvers opgestaan die hun stukjes hebben gestuurd of hebben toegezegd. Wie hulp nodig heeft, die kan dat krijgen uiteraard. Om 4 nummers per jaar uit te brengen hebben we nu alleen nog een 3e redacteur nodig, vooral met handigheid in het opmaken van het boekje. Ook hiervoor zien we de aanmelding graag tegemoet!

Digitaal toezenden GroninGEN

In de vorige nummers van GroninGEN hebben wij de mogelijkheid genoemd om GroninGEN digitaal te ontvangen. Verscheidene mensen hebben zich aangemeld. Hartelijk bedankt. Desondanks willen wij u deze mogelijkheid wederom onder uw aandacht brengen. Zendt u daartoe een email met uw naam, lidnummer en natuurlijk het te ontvangen e-mailadres naar

redactie@ groningen.ngv.nl. Indien uw e-mailadres wijzigt moet u dat ook aan ons doorgeven zodat wij het kunnen aanpassen. Personen die zich hiervoor aanmelden zullen GroninGEN m.i.v. het eerstkomende nummer digitaal ontvangen.

Namens Bestuur en Redactie,
Klaas Bijsterveld

Uitkomsten ledenonderzoek 2018

Eppo van Koldam, secretaris afdelingsbestuur

Vorig jaar is er een landelijke enquête gehouden onder de leden van de NGV. De respons was ruim 28%. Dat is voor een dergelijke enquête een behoorlijk hoog percentage. De uitkomsten mogen dus als representatief worden beschouwd. Aan de enquête is door 116 leden uit Groningen deelgenomen (33%). In het onderstaande enige voor onze afdeling interessante uitkomsten.

Afdeling Groningen in landelijk perspectief

De NGV telt ruim 6400 leden, daarvan zijn er 335 lid van onze afdeling. Voorts tellen we 71 bijkomende leden. Dat zijn leden, die naast het lidmaatschap van een andere afdeling ook lid zijn van de afdeling Groningen. Er zijn 28 afdelingen. Van deze afdelingen is onze afdeling één van de grootste. Alleen de afdelingen West en Midden Brabant, Rotterdam, Amsterdam en Utrecht zijn groter. De afdeling Friesland heeft 294 leden en de afdeling Drenthe-Noordwest Overijssel 169.

Landelijk is 21% van de leden vrouw en 79% man. Wij zitten ongeveer ook op deze percentages. De NGV is een behoorlijk vergrijsde vereniging. Landelijk is de gemiddelde leeftijd 69,17 jaar. Wij zitten daar in Groningen met een gemiddelde van 66,16 jaar duidelijk onder. Sterker, wij zijn de op één na jongste afdeling. Vooral in de leeftijdsgroep 51-60 jaar scoren wij goed. Bij ons ligt het percentage van deze groep op 19%. Landelijk is dat 12%. Wij kennen relatief weinig leden boven de 81 jaar.

Het was geen onderdeel van de enquête, maar ik heb ook nog eens even gekeken naar de gemiddelde uitgaven per lid. Bij ons ligt dat op bijna €12,- per jaar. Landelijk is dat €14,50, maar er zijn ook uitschieters naar €25,-. We zijn dus een behoorlijk zuinige afdeling. Dat komt vooral, omdat wij door de samenwerking met Stad&Lande en de Groninger Archieven weinig uitgaven hebben voor lezingen. Voor alle afdelingen is het afdelingsblad de grootste uitgavenpost en dat leidt vooral bij de kleinere afdelingen tot relatief hoge uitgaven.

Oordeel van de leden

In het algemeen zijn de leden tevreden over het functioneren van de vereniging. Voor onze afdeling ligt dat percentage op 83%. Voor slechts 13% van de leden is het contact met andere genealogen een belangrijk aspect van het lidmaatschap. Het blad Gens Nostra is geen doorslag gevend argument om lid te worden van de NGV, maar het blad wordt wel goed gelezen. Vraag is dan natuurlijk wat voor de leden wel belangrijk is. Ons afdelingsblad? De lezingen? Overigens blijkt uit de opkomst bij het genealogische spreekuur, dat een redelijk aantal leden

contact wel op prijs stelt. De opkomst op de afdelingsvergaderingen is daarentegen wel weer een illustratie van de zeer beperkte behoefte aan onderling contact.

Website

In de enquête zijn ook veel vragen gesteld over de website. Het lijkt mij beter daarop nog eens terug te komen als de website na alle downs van de afgelopen twee jaar weer volledig operationeel is en wij ook als afdeling ons weer digitaal op een brede manier digitaal kunnen presenteren.

Lidmaatregisters naar AlleGroningers – vrijwilligers gevraagd

Teijo Doornkamp, Peize, doornkamp@zonnet.nl

NGV Groningen en de Groninger Archieven doen samen een project om de lidmaatregisters van de Groninger kerken op te nemen in AlleGroningers. Dat maakt de lidmaatregisters doorzoekbaar zoals de DTB-registers en we verbetert de kwaliteit van de website en de aanwezig gegevens. In GroninGEN 2019-1 beschreef ik de opzet van het project en hoe we de bestaande transcripties gaan hergebruiken om ze in AlleGroningers te laden.

AlleGroningers Zoeken op naam Bladeren door bronnen Actueel

Hindrickjen Koens lidmaat 24-04-1692 Adorp Lidmaten

Doop- en trouwboek 1673-1811

Bron: Registraties vóór 1811 **Soort registratie:** Lidmaten **(Akte)datum:** 24-04-1692 **Plaats:** Adorp

Bijzonderheden:
met attestatie

Lidmaat
Hindrickjen Koens
Diversen: sijn huisvrouw

Lidmaat
Fridus Ritzema
Diversen: op de Mieden

> **Paginaweergave**

Bronvermelding
Doop- en trouwboek 1673-1811, archiefnummer 124, Doop-, trouw- en begraafboeken enz. in de provincie Groningen, inventarisnummer 1, blad 162
Gemeente: Kerkelijke gemeente - Adorp én Harssens
Periode: 1673-1811

Bekijk akte
Download scan

Fout melden

[f](#) [t](#) [p](#) [e](#) [s](#)

De lidmaatgegevens van de eerste kerspelen zijn inmiddels op AlleGroningers zichtbaar. Een kleine groep vrijwilligers (Menne Glas, Klaas Bijsterveld, Eppo van Koldam en Tineke van de Wege en ik) hebben 10 kerspelen behandeld, de leverancier van AlleGroningers heeft software geschreven om ze te verwerken en op AlleGroningers te kunnen tonen.

Vrijwilligers gevraagd

De lidmaatregisters zijn getranscribeerd via crowdsourcing, het is passend dat we dat ook doen met de stap naar AlleGroningers. Het proces is inmiddels zover uitgewerkt dat we meer vrijwilligers kunnen gebruiken.

Belangstelling?

Heeft u interesse om mee te doen? Meldt u zich bij me aan op doornkampt@zonnet.nl.

Vacatures

1. In het bestuur hebben wij na het vertrek van Gert Zuidema ruimte voor een 5e bestuurslid, met organiserend vermogen en liefst met affiniteit voor PR-activiteiten.
2. De redactie van GroninGEN bestaat nu uit twee leden. Wij willen de reactie graag uitbreiden naar drie leden.

Voor aanmeldingen of nadere informatie: secretaris@ groningen.ngv.nl

Genealogisch Spreekuur

Foto Onbekende familie, ca 1905. H.S. Frank, Groninger Archieven (1987_256)

Ervaren onderzoekers van de afdeling Groningen van de Nederlandse Genealogische Vereniging helpen u graag op weg in uw genealogische zoektocht. Stamboomonderzoek is een leuke hobby om samen met andere onderzoekers terug te vinden waar uw familie vandaan kwam, u te verdiepen in de lokale geschiedenis en de plaats van uw familie in die geschiedenis te vinden.

Doelgroepen zijn:

1. beginnende onderzoekers, die we op weg willen helpen.
 2. onderzoekers met een vastloper, die we willen helpen met raad en daad, een 2nd opinion.
- van 19:00 - 21:00
 - in de Groninger Archieven, Cascadeplein 4, Groningen

Het laatste genealogisch spreekuur van dit jaar zal plaats vinden op 18 juni 2019.

Vervolgens zullen we dan weer starten met het houden van een spreekuur vanaf februari of maart 2020. Dit in verband met de organisatie van de basis cursus genealogie in het najaar van dit jaar.

Basis cursus Genealogie

Als er voldoende belangstelling is wil de NGV afdeling Groningen in september starten met een basis cursus genealogie. Heeft u belangstelling om hieraan een bijdrage te leveren of heeft u belangstelling om aan deze cursus deel te nemen dan kunt u contact opnemen met Eppo van Koldam (secretaris@ groningen.ngv.nl).

Plaats: Groninger Archieven, Cascadeplein 4, Groningen.

Tijd: 2e dinsdagavond van de maand 19:00-20:45.

Voor NGV-leden (gratis) en niet-leden (€15).

Programma:

1. 8 oktober 2019 – Burgerlijke Stand en Bevolkingsregisters, 19e en 20e eeuw
2. 12 november 2019 – Basisbronnen 17e en 18e eeuw
3. 10 december 2019 – Genealogische computerprogramma's
4. 14 januari 2020 – Wat zijn de mogelijkheden als digitaal zoeken ophoudt?
5. 11 februari 2020 – Reserve

Kent u mensen die belangstelling hebben, tip ze dan!

Eilardus de Ruiter, boef of vriend?

J.J. de Boer, Boekelo

In 1978 werd mijn belangstelling voor genealogie gewekt. Maandelijks archiefbezoek had toen nog als enig doel het samenstellen van de eigen kwartierstaat. Dat was niet moeilijk, want het waren allemaal nette lieden. Tot ik stuitte op de overlijdensakte van mijn oudouder (grootvader van mijn overgrootvader) Eilardus de Ruiter (1795-1833). Alhoewel hij woonde en leefde in Groningen, werd zijn overlijden aangegeven door “Bewaarders in het Huis van Opsluiting en Tuchtiging” te Leeuwarden. Dit gegeven liet mij niet meer los en ik moest op zoek naar alles, wat met Eilardus te maken had en na enige tijd vond ik in Groningen een voor mij heel interessant archiefstuk, waarin een diefstal, gepleegd door mijn voorouder, beschreven werd.

Het ging om het dossier, dat als volgt wordt omschreven: *RHC Groninger Archieven, toegang 141, archief van het Hof van Assisen van het departement van de Westereems, inv. nr. 6.107, arrest d.d. 4 september 1827*. Het dossier omvatte meer dan vierhonderd pagina's tekst en vooral door de vele getuigenverklaringen las het als een roman. Het gaat over de voerman Eilardus, die een heer Van Hulten vervoert met drie zakken goudguldens. Onderweg, in Zuidbroek, blijkt één zak te zijn verdwenen en komt een uitgebreid onderzoek op gang. Lang is onduidelijk of Eilardus de dader is en het is boeiend om te zien, hoe het net zich om hem sluit. Uiteindelijk is hij hoofdverdachte en volgt een uitgebreide rechtsgang.

De rechtsgang, straffen en de straf.

Zonder al te diep in te gaan op de rechtsgang in de tijd, waarin Eilardus zijn diefstal pleegde, lijkt het toch nuttig een paar opmerkingen te maken over recht en wet:

Het eerste Wetboek van Strafrecht in Nederland was het *Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland*, dat gold van 1809 tot 1811.

In 1810 werd het Koninkrijk Holland opgeheven en werd het grondgebied ingelijfd bij het Franse Keizerrijk. Dat had tot gevolg, dat in 1811 het bestuursapparaat en het justitiële apparaat in het Franse systeem werd geïntegreerd. Het leidde tot centralisatie en er kwam een hiërarchie tot stand van streekgebonden vrederegerechten, regionale Rechtbanken van Eerste Aanleg en Provinciale Hoven van Assisen, met daarboven het Keizerlijk Gerechtshof in Den Haag. Er werd nauwkeurig vastgesteld, op welk niveau overtredingen en misdrijven moesten worden behandeld en hoe hoger beroep kon worden ingesteld. Basis van de spreiding van overtredingen en misdrijven over de verschillende niveaus was het nieuwe strafwetboek, de Franse Code Pénal uit 1810. In dit wetboek werd onderscheid gemaakt in drie soorten delicten: misdaden, die in hoven van assisen dienden te worden afgehandeld, wanbedrijven in Rechtbanken van Eerste Aanleg en overtredingen in Vrederegerechten. Zo werd een eenvoudige diefstal berecht in een Rechtbank van Eerste Aanleg en een diefstal met verzwarende omstandigheden, een gekwalificeerde diefstal, in een Hof van Assisen. De Rechtbank keek per geval eerst, of het ging om een misdaad of een wanbedrijf. Was men van mening, dat het ging om een gekwalificeerde misdaad, dan werden alle stukken opgezonden naar het Keizerlijk

Gerechtshof. Daar werd dan bepaald, of de zaak moest worden verwezen naar een Hof van Assisen of terugverwezen naar de Rechtbank van Eerste Aanleg.

Toen koning Willem I als soeverein vorst met de opbouw van het Koninkrijk der Nederlanden begon, bleven bij besluit van 1 december 1813 de oude rechterlijke colleges en de indeling voorlopig gehandhaafd. Het Keizerlijk Gerechtshof veranderde van naam en heette nu Hoog Gerechtshof der Vereenigde Nederlanden. Daarna volgde nog het *Souverein Besluit van 11 december 1813* met betrekking tot de Lijfstraffelijke Rechtsoefening. Een belangrijk onderdeel van dit besluit was de terugkeer naar de executiemethodes van het voormalige Crimineel Wetboek, dat vóór de Franse bezetting in de Noordelijke Nederlanden van kracht was geweest.

Martelen was sinds 1798 in ons land afgeschaft en dat bleef ook nu zo. Eilardus kon dus niet, zoals we bij een verdere voorouder, Joannes Pironghs zagen, door marteling tot een bekentenis gebracht worden. Geselen en brandmerken waren als straffen onder het Franse bewind ook afgeschaft, maar keerden terug in het Souverein Besluit. In het *Geesel- en Worgbesluit* werden Nederlandse straffen als geseling en ophanging opnieuw ingevoerd. We zullen hierna zien, wat dat voor Eilardus betekende.

Na deze algemene informatie ben ik aan de hand van de stukken in het proces nagegaan, hoe de rechtsgang bij Eilardus verliep. Veel zal nu herkenbaar zijn.

1827.

27 februari. Diefstal van geld in de herberg van Buining.

28 februari. Verhoor door de burgemeester van Zuidbroek.

1 maart. Verhoor door de officier van justitie bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Winschoten.

De volgende dagen volgt een groot aantal getuigenverhoren. De verklaringen zijn aanleiding voor de officier om de rechter te verzoeken Eilardus op te pakken.

14 maart. De Rechter van Instructie bij de Rechtbank van Eerste Aanleg gelast de bevoegde deurwaarders Eilardus voor hem te brengen. Eilardus wordt gevangen gezet in Winschoten.

23 juli. De officier houdt zijn requisitoir en concludeert, dat verdachte verdacht moet worden van schuldig te zijn aan diefstal van geld dat: 1. hem als voerman was toevertrouwd en 2. in een herberg, waar hem intrek was verleend. De toevoegingen 1 en 2 maken duidelijk, dat de officier van oordeel is, dat het niet gaat om een wanbedrijf, maar om een misdaad. Hij vordert dan ook, dat de Rechtbank de processale stukken zal opzenden aan de Procureur Generaal van het Hoog Gerechtshof in 's Gravenhage om te bepalen of de zaak afgehandeld moet worden door de Rechtbank van Eerste Aanleg of het Hof van Assisen.

31 juli. De Procureur Generaal ontvangt de stukken met een inventaris en een arrest van 31 mei 1820, waaruit blijkt, dat Eilardus eerder veroordeeld is door het Hof van Assisen te Leeuwarden.

10 augustus. De Procureur Generaal geeft te kennen, dat Eilardus bij arrest van het Hoog Gerechtshof in 's Gravenhage, kamer van Beschuldiging in staat van beschuldiging is gesteld. Het Hoog Gerechtshof verwijst de zaak voor afhandeling naar het Hof van Assisen voor de provincie Groningen en Drenthe en beveelt, dat de gevangene zal worden overgebracht van het huis van arrest te Winschoten naar het gevangenhuis behorende bij het Hof van Assisen.

4 september. Terechstelling van Eilardus de Ruiter. In zijn requisitoir komt de Procureur Crimineel tot de volgende conclusie: *“te dier zake bij het te wijzen arrest veroordeeld om gebragt te worden ter plaatse alwaar men gewoon is binnen de stad Groningen executie van criminele justitie te doen en aldaar op een schavot met roeden te worden gegeeseld, daarna gebrandmerkt en voords gecondemneerd tot een confinement in een rasp of tuchthuis voor eenen tijd, door den Hove te bepalen doch van niet minder dan vijf en niet meer dan vijftien jaren, met verdere verwijzing van den beschuldigen in de kosten der procedure ten behoeve van de staat”*.

Na alle formaliteiten verklaart de President Eilardus schuldig en *“Condemneert den schuldig verklaarden Eilardus de Ruiter, om gebracht te worden ter plaatse alwaar men gewoon is voor dit Hof executie van Criminele Justitie te doen en aldaar op een schavot met roeden gegeeseld en voords met een heet ijzer op den schouder gebrandmerkt te worden.*

Confinieert denzelfden voords voor den tijd van acht achtereenvolgende jaren in een tuchthuis, om aldaar met zijner handen arbeid zijn onderhoud te gewinnen

Condemneert eindelijk denzelfden in de kosten der criminele procedure ten behoeve van den staat, des noods executabel bij lijfswang, geliquideerd op de som van honderd tachtig Guldens, zeventijftig Cents”.

7 september. Eilardus tekent hoger beroep aan.

7 september. Maria, echtgenote van Eilardus, richt zich in een rekest tot de koning. (zie voor haar nader het hoofdstukje Genealogische Gegevens, hierna.)

29 september. Eilardus richt zich in een rekest tot de koning.

13 oktober. Het Hoog Gerechtshof in 's Gravenhage wijst het hoger beroep af.

14 december. De Minister van Justitie leidt de rekest, nadat hij de Presidenten en de Procureur Generaal van het Hoog Gerechtshof in 's Gravenhage heeft “geëxamineerd”, verder naar Zijne Majesteit den Koning.

23 december. De koning heeft goedgevonden en verstaan, dat: *“de straffen van geeseling en brandmerk, waartoe Everhardus de Ruiter, bij arrest van het hof van assises te Groningen, van den 4 September II, wegens diefstal, onder anderen is veroordeeld, te verwisselen in de straf van tentoonstelling op een schavot gedurende een half uur, met een papier op de borst, waarop zijn misdaad zal vermeld staan”*.

1828.

10 januari. De afwijzing van het hoger beroep door het Hoog Gerechtshof in 's Gravenhage wordt aan Eilardus meegedeeld.

22 januari. Eilardus is ingekomen in de Leeuwarder strafgevangenis.

Al met al heeft de hele procedure vanaf de diefstal tot aan het ten uitvoer leggen van de straf dus elf maanden geduurd. Het moeten in de omstandigheden van 1827 zware maanden voor Eilardus zijn geweest, die hij niet goed doorstond. Herhaaldelijk wordt in de stukken dan ook vermeld, dat hij er ziek van is geworden.

Het boek.

Dertig jaar heb ik mij met tussenpozen bezig gehouden met deze boef in mijn kwartierstaat en uiteindelijk werd het mijn vriend, die mij zoveel heeft laten zien van het leven van zijn tijd en de omstandigheden, waarin men verzeild kon raken, dat ik een boek over hem ben gaan schrijven.

In dat boek heb ik uitvoerig aandacht besteed aan Eilardus' eerbiedwaardige voorgeslacht met vele dominees, veenmeesters en andere hoogwaardigheidsbekleders, maar ook aan andere lieden van veel lager allooi uit zijn genealogische omgeving. Daarbij komen ook o.a. opgehangen bokkenrijders en hoererende vrouwspersonen, die met diefstal en bedrog aan de kost kwamen, op het toneel.

N.B. 1. Het boek Eilardus de Ruiter, een aan lager wal geraakt lid "van eene fatzoenlijke familie" is te vinden in de Groninger Archieven, in Tresoar, bij het CBG en in de bibliotheek van de NGV. Interbibliothecair is het op te vragen bij Tresoar in Leeuwarden.

N.B. 2. Van het volledige dossier, zoals het in de Groninger Archieven voorhanden is, heb ik een transcriptie gemaakt, die voor verwanten van Eilardus eventueel via We Transfer te verkrijgen is. Daarover kunt u contact opnemen via mijn E-mail: jabo1941@planet.nl

Tot slot enkele genealogische gegevens:

Eilardus de RUITER, kaaskoper (1824), stalhouder (1825), geb. 11-12-1795 Oude Pekela, ged. 13-12-1795 Oude Pekela, overl. 08-08-1833 Leeuwarden.

Tr. Leeuwarden 04-10-1818 **Maria Catharina PIRON (PIERRON)**, suikerballetjesbakkersche, bakkersche, ged. (RK) 19-01-1793 Leeuwarden, overl. 25-06-1856 Groningen, dr. van Matthias (Thijs) PIRONGHS, tuinier, en Geyske Folkerts van der HOUT (Biel).

Uit dit huwelijk:

1. Jacob Eltjes de RUITER, geb. 30-04-1819 Leeuwarden. Overl. 13-09-1860 Bergen op Zoom.
Tr. Bergen op Zoom 19-04-1852 Jeanetta Louisa BROUERIUS van NIDEK, geb. 12-05-1832 Bergen op Zoom, dr. van Jan Joseph Frans Adriaan BROUERIUS van NIDEK en Clasina Antonia van OVERSTRATEN.
2. Johanna Meurs de RUITER, geb. 19-04-1822 Leeuwarden, overl. 22-12-1822 Zwolle.
3. Johanna Eilardus de RUITER, schippersche, geb. 12-01-1824 Zwolle, overl. 10-02-1901 Uithuizen.
Tr. (1) Uithuizen 17-05-1845 Jan Jacobs SMITH, timmerman, koopman, suikerballetjesbakker, turfschipper, geb. 20-07-1817 Uithuizen, overl. 20-11-1869 Uithuizen, zn. van Jacob Melles SMITH (SMIT), horlogiemaker, en Grietje Pieters PILON (Pylon).
Tr. (2) Uithuizen 04-02-1874 Onno RUIMVELD, dekker, geb. 15-07-1836 Zandweer, overl. 02-05-1900 Uithuizen, zn. van Cornelis Onnes RUIMVELD en Hilje Obbes SCHEPEL, dagloonster. (Hij tr. Uithuizen 24-08-1861 Hilje Derks KOELIKAMP. Hij tr. Kantens 11-08-1866 Korneliske (Knelske) ARKEMA, geb. 11-09-1823 Oldenzijl, overl. 11-07-1867 Kantens. Hij tr. Kantens 18-07-1868 Antje BERGHUIS, dienstmeid, geb. 09-06-1834 Garsthuizen, overl. 28-06-1873 Zandweer.)
4. Giselina de RUITER, geb. 06-12-1825 Groningen, overl. 08-10-1887 Amsterdam.
Tr. Groningen 03-05-1846 Lammert de GROOT, kleermaker, leedaanzegger, geb. 04-03-1820 Groningen, overl. 25-08-1873 Groningen, zn. van Luitje Jans de GROOT, schipper, en Catharina van der VEGT. (Hij tr. Groningen 10-12-1843 Hanzina Henderika KUIJPERS, geb. 01-08-1821 Groningen, overl. 10-02-1844 Groningen, dr. van Johannes KUIJPERS en Christina LEENDERS.)

Tot smarte laat ik u weten - Jurrien Semler

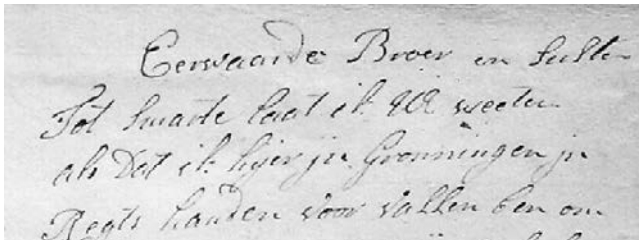
Antonia Veldhuis, Veenwouden

De 40-jarige Jurrien (ook Jurjen) Semler is afkomstig uit Kollum, maar opgevoed in Leeuwarden. Hij wordt op 4 maart 1794 in Groningen gearresteerd en daar bij de Stadsgegeweldige¹ opgesloten. Hij moet er 40 dagen blijven, waarna hij wordt overgebracht naar het Tuchthuis in die plaats.

Daar moet hij drie jaar met zijn handen de kost verdienen. Hij mag na het uitzitten van zijn straf niet in de provincie Groningen terugkomen. De reden voor zijn detentie² is het plegen van diverse diefstallen, onder anderen bij smid Jan van Lijnen in de Boteringestraat, bij Jan Trouw en bij zijn werkgever Jan Auwen. Ik vond van en over Jurrien drie brieven in de bijlagen van de criminele sententies (te vinden in toegang 14 in Tresoar), waaruit we meer over hem te weten komen.

Jurrien schrijft vanuit Groningen een ongedateerde brief³ naar zijn broer Jouke en zus waarin hij schrijft "Tot smarte laat ik UE weeten als dat ik hijer in Groningen in Regts handen voor vallen ben om 42 stuivert. Nu is mijn versoek dat gij op het alder spoedigt. dra de saak voorneemt en schrijft an de heer fiscaal Brugmans namentlijk hij is een heer net als ons preikkereur het is door vorleijt geschijet en door krapte en mijn vorstant was weg. Nu Broer en Suster slaapt nu nijet het is noijt met mij gebeurt al waar ik in de werelt heb geweest. Jurrien Semler uijt leet en verdrijet".

Gericht aan: Monsieur J. Semler Meester Timmerman en Stads Roeper te Leeuwarden. Waarschijnlijk heeft zijn broer hier onmiddellijk op gereageerd, want in een schrijven van de heer Wieland van 13 maart 1794 staat: "in antwoord op uwe missive van den 11 deezes". Hij heeft informatie ingewonnen en vernomen dat Jurrien Semler zich op 20 september 1791 schuldig heeft gemaakt aan schelden op de Prins. Jurrien noemde hem een Judas en is daarom opgeroepen om op de 28e in de Hofs Vertrek Kamer te verschijnen. Hij is daar niet verschenen, maar gevlucht. Sinds die tijd heeft men van Jurrien niets vernomen.

Gerevande Broer en Suster
Tot smarte laat ik UE weeten
als dat ik hijer in Groningen in
Regts handen voor vallen ben om

Hierop schrijft broer Jouke Semler aan de Wel. Edele Gestrenge Heer de Hr. en Mr. D. Brugma Advocaat Fiscaal der stad Groningen. De inhoud luidt:

"Leeuwarden den 17 maart 1794.

Edele Moogende Heer

Versoeke deese vrmoedigheid mij niet qualijk te neemen, dat ik met oeverstelpinge van aandoeninge door deesen tot U Edl. Moogende te koomen. Want heb be gehoord dat mijn Broeder Jurrien Semler door bedreeven misdaden in hegtenis geset was, hertelijk leed doet het mij een eenige broeder te hebben die zig zoo butensporig door de drank gedraagt, want is

om zijn onbedagt spreken niet veilig in deese provinse en hoe wel ik menigmaal in omstandigheeden broederlijk met hem hebbe gehandelt, egter meergevoel van smerte. Want als hij de drank niet gebruikt is hij een persoon die zijn kost wel kan verdienen en met een ijder weet om te gaan, dus neem ik mijn toevlugt tot Ued. Mogende Heer en Nedrig te vragen of mijn Broeder door eenige Beede van een schandaal bevried kan worden. Soude mij aangenaam zijn, want ik ben seer onkundig in het Regt van zoo een misdaad. En bidde dier Halven dat er zoo veel mogelijke moderase mag worden bewesen. Moeste hij volgens de bedreve misdaad gebannen worden uit de Provincie van Groningen en Vrijsland of in het lans werkhuis soude vermilje nog dragelijk zijn en voor die geene die met het diepste respekt zig teekent.

Edele Moogende Heer UED Moogende Onderdanige Dienaar Jouke Semler."

Op 31 maart 1794 dient Jouke een verzoek tot vrijlating in. Jurrien zou een benauwde borstzieke hebben en er worden verbeterde zeden genoemd.

Het mag niet baten. Pas op 29 augustus 1796 wordt hij vervroegd vrijgelaten omdat het tuchthuis te vol zit en men vreest voor rellen. Hij moet onmiddellijk de provincie Groningen verlaten. Mocht Jurrien toch terugkomen (vonnis 12 april 1794) dan moet hij de rest van de straf alsnog uitzitten. Tegelijk met hem worden - om dezelfde reden - de broers Jacob en Aron van Minden uit Leeuwarden, Geert Sioerds uit Drachten en Cornelis Clasen uit Driesum ontslagen uit het tuchthuis. Ook zouden Simon Nathans en Jemke Hindriks uit Groningen mogen vertrekken. Ondanks het verbod om in Groningen te komen verblijft Jurrien afwisselend in die provincie en in Friesland.

Op 18 april 1799 vraagt hij in Groningen een pas aan om naar Emden te mogen reizen. Al de volgende dag wordt hij gearresteerd en naar de Stadsgeweldige gebracht. Nadat hij daar 47 dagen heeft gezeten moet hij de rest van de straf, die er na zijn voortijdige vrijlating nog open stond, uitzitten. Het zal later nog twee maal mis gaan. In 1803 en in 1807 komt hij met justitie in Friesland in aanraking⁴.

Op 14 oktober 1808 is hij, als gealimenteerde (bedeelde, armlastige, leeft op kosten van de diaconie), in Kollum overleden. De plaats waar hij volgens de documenten ook geboren is.

Gegevens ouders Jouke en Jurrien:

Johan Melchior Zemelaar en Lemke Joukes (dochter van Jouke Lijkeles en Tjitske Liebbes), hij komt van Kollum, zij van Bergum, gaan in Bergum in ondertrouw op 24 april 1744. Vanaf 7 januari 1741 is Johan hovenier bij Haarsma in Jelsum, hij is dan afkomstig van Hessen. In 1742 is hij lidmaat in Bergum (2 maart 1742 - 29 april 1742), in 1744 woont hij in Kollum. Johan (in de lidmatenregisters Melchior genoemd) en zijn echtgenote wonen in 1748 in Boxum (doop Jouke 25 februari 1748), op 7 april 1749 wordt Johan met vrouw genoemd in Heerenveen, op 25 september 1750 is de doop van de tweede Jouke in Ried, de geboorte van Jurrien zou in 1754 in Kollum zijn, op 19 mei 1763 komt het gezin van Ried in Waaxens, ze zouden in 1765 (even) in Leeuwarden wonen, maar op 4 december 1765 wonen ze in Buitenpost. Lemke gaat van Waaxens naar Leeuwarden en is in Bergum overleden op 26 mei 1786 als Lemke Joukes Leusden. Mogelijk is ook Pingjum enige tijd hun woonplaats geweest. Tuinier Semler heeft drie kinderen die overleden zijn in Leeuwarden en op het Oldehoofse kerkhof worden begraven. De datums zijn 25 september 1770, 26 februari 1771 en 14 juli 1772. Het is niet zeker dat dit Johan Melchior is, diverse Semlers zijn (mr.) tuinman. Er is van

(in ieder geval) 1720 tot 1730 een Melchior Semler Hofscheider in Oranien stien in Dietz in Duitsland.

Verantwoording en met dank aan:

Henk Hartog zorgde voor de vermeldingen bij de Stadgeweldige, Emmy Neut-Regts controleerde op stijl- en taalfouten.

Noten:

- 1- Stadsgeweldige is een andere benaming voor het huis van correctie Het Pontje in Groningen in de Popkenstraat (ook Pontstraat). Info: Archief Cipier van het provisieel huis van correctie het "Pontje" te Groningen, 1811-1626, toeg. 2009.
- 2- Groninger Archieven. Volle Gerecht van Stad Groningen, toegang 1534 inv.nr. 977 (voorheen RA III ii6) blz. 12v. en 130v. en inv.nr. 3295.
- 3- De brief van Jurrien is vlak na 4 maart geschreven, in ieder geval voor de 11e maart. Op die datum schrijft broer Jouke aan de heer Wieland, die de 13e vanuit Leeuwarden bericht terug geeft. Jouke zijn brief aan Brugma(n) is gedateerd op de 17e.
- 4- Tresoor Leeuwarden, Vonnissen Hof van Friesland, toeg. 14 inv. nrs. 6196 en 6821. Index 'criminelen' op de bijlagen van de criminele sententies van het Hof (toegang 14), lopend van 1700 tot 1811 zijn de nummers 121-7511. Ze zijn in te zien via www.archieven.nl na het intikken van de woorden Hof van Friesland en selecteren van Inventaris. Downloadlink van het bestand: <http://www.slideshare.net/sneuperdokkum/criminele-sententies-hof-van-friesland>.

Naamlijsten LI

Petronella J.C. Elema, Groningen

Grootschippersgilde te Groningen, 1725¹

Olderman en heuvelingen der Groote Schipper Gilde benevens de gesamentlijke gildebreeders in het reventer vergadert weesende, hebben op approbatie van U.Ed.Mog. Heeren B & R in Groningen beslooten en geresolveert dat voortaan van den 14. decembris tot den 2. februarij geen breucke wegens weghvaaren, 't zij leegh off laaden, off met goederen an de beurt te leggen binnen dien tijdt soo hier als tot Amsterdam sal werden gegeven. Nogh geresolveert, in plaats een afweesende gildebroaden wiens beurt het was te vaaren de naastvolgende gereedt en anwesend zijnde gildebroaden, nae de beurtrolle voorheen en tot nu toe die beurt heeft waergenomen; dat van nu voortaan tusschen de anwesende beurtschippers geneegen zijnde de beurt te willen waarnemen, sal worden gelootet wie deselve beurt in plaatse der absente sal bekleeden, en sal die nae lootinge de de beurt te deele valt sijn schip intijds schoon an de beurt moeten leggen en de beurt selfs waarnemen bij de verbeurte van f 4 in de busse, de helfte ten profijte van de gilde en de helfte ten profijte van de gemeene armen te betaalen door diegeene die niet leegh konde worden off sijn niet leegh wilden maacken.

En sal de beurtrolle inkomstigh door het afweesen van die wiens beurt het was, niet meer verschieten, maar daarom gelootet zijnde tusschen de presente schippers door dengeenen die het tijdelijck te deele valt in plaats der absente worden waergenomen.

[Onderstont]

Melle Hindricks als olderman
Popke Geerts als jonghste
hoevelingh
Wijert Hommes
Dirck Hansen
Sijger Tammes
Jan Pieters
Hannes Jochums V.D. Veen
Wiete Pieters
Atte Roelefs Swart
Homme Wijrs
Evert Jansen Blou
Harm Jeipes
Beene Beenes Cremer
Elle Onnes
Hindrick Benes Cremer

Pieter Berents
Wolter Luitjens
Liendert Reinders
Wiete Jacobs
Roeleff Jaspers
Albert Scheltes
Marten Reinjes
Albert Harmens de oude
Enne Hindricks
Jan Wijties
Albert Geerts
Hindrick Geerts Blockemaker
Cornelis Hindricks
Oetse Geerts
Frerick Hindricks Bult.

Noten:

-1- GrA, Stadsbestuur van Groningen [1605], inv. nr. 592, Rekestboek dl. 27, 7 febr. 1725

Gevalletje Partnerruil?

Kees van Straten, Ulrum

Ondertrouw Midwolde: 15 april 1753 Eisse Jans van Tolbert X Roelefke Jans Ploeg van Midwolde.

Ondertrouw Midwolde: 21 april 1753: Willem Adolfs van Tolbert X Geertje Gerrits op Midwolde.

Trouw Tolbert: 13 mei 1753 Eisse Jans van Tolbert X Geertje Gerrits van Midwolde én Willem Adolfs van Tolbert X Roelefke Jans Ploeg van Midwolde.

Bruid en bruidegom zijn verwisseld!

De dopen geven uitkomst:

Eisse Jans is getrouwd met Roelefke Jans Ploeg.

Van Willem Adolfs en Geertje Gerrits zijn geen dopen gevonden.

Gevalletje verkeerd genoteerd in Tolbert; krijg je als je het druk hebt met twee huwelijken op dezelfde dag. 't Is ook geen doen voor een drukke predikant...

My Heritage

Adri Veerman

In 2018 zag ik, voor de zoveelste keer, de reclame voor My Heritage voorbij komen. Omdat ik al geruime tijd bezig was de lijn van mijn moeders kant (overleden toen ik 5 jaar was) in kaart te brengen, had ik zoiets van: baat het niet, het schaadt ook niet. Dus de DNA-kit opgevraagd en, na afname wangslim, retour gestuurd. Na 6 weken kwam de uitslag, ik ben voor 98,9 % Europees.

Mijn moeder heette: **Pieterrella van der Graaf**, geboren te Rotterdam op 10-12-1913, overleden op 23-11-1953 in Zwolle.

Zij was dochter en oudste kind van Eliza Adriaan van der Graaf en Jacoba Johanna Scholz (verdere gegevens wel bekend).

In november 2018 kreeg ik via My Heritage bericht dat ik een match had met ene Louise Hartogs. Zij mailde mij dat haar moeder **Pieterrella van der Graaf** heette en haar opa was ene Cornelis Johannes van der Graaf. Mogelijk dat wij familie van elkaar waren. Met deze summiere gegevens dook ik in mijn systeem en wat bleek?

Haar opa Cornelis Johannes van der Graaf, getrouwd met Wilhelmina Margaretha Bos, was een broer van mijn opa Eliza Adriaan van der Graaf. Louise haar moeder Pieterrella van der Graaf en mijn moeder Pieterrella van der Graaf, waren volle nichten geweest. Louise en ik hebben elkaar inmiddels gesproken en we hebben een goed contact met elkaar gekregen.

Een paar weken later kreeg ik wederom een match bericht, en wel van ene Ed van der Graaf. Uit zijn gegevens bleek het volgende. Zijn vader heette Eliza Adriaan van der Graaf en zijn opa heette Willem Martinus van der Graaf. Laatstgenoemde was weer een broer van mijn opa Eliza Adriaan van der Graaf en een broer van Cornelis Johannes van der Graaf, de opa van Louise. Ook met Ed heb ik inmiddels contacten gelegd. Frappant te vermelden dat wij beiden in de 60-er jaren in de gemeente Groningen zijn begonnen te werken en 6 minuten fietsen van elkaar wonen.

Waarom dit verhaal?

Persoonlijk zie ik My Heritage als een aanvulling op mijn zoeken, en dan alleen via de matches. Maar met de gegevens die ik zelf al had vergaard, vallen steeds meer puzzelstukjes op hun plaats. Het echte zoeken moet toch plaats vinden in de archieven.

Opmerking: Omdat dit verhaal geen kwartierstaat is, heb ik data van geboorte, huwelijken en overlijden er niet bij vermeld. Deze gegevens zijn wel aanwezig.

COPYRIGHT!

DE VOORDELEN VAN COPYRIGHT

PERSOONLIJK
CONTACT

BESTANDSCONTROLE
IS SERVICE

BIJ LEVERTIJD
DENKEN WIJ IN
UREN, NIET DAGEN

U BETAALT
NIET VOORAF

PROEFAFDruk?
GEEN PROBLEEM

SPOEDKLUS?
GEEN EXTRA KOSTEN

GRATIS BEZORGEN

EN TOCH ZIJN WE
HEEL VOORDELIG!

DOCUMENTEN VIA INTERNET BESTELLEN?
HET KAN, MAAR HET HOEFT GELUKKIG NIET!

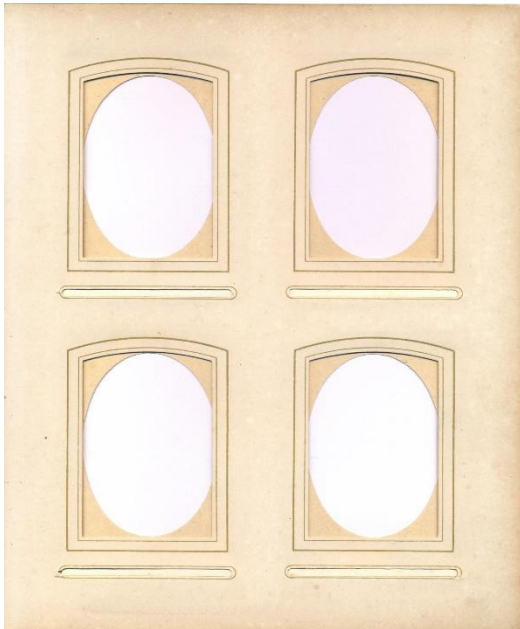
WWW.COPYRIGHT.NL

Zoeken in een oud fotoalbum (deel 1)

Jan Tolboom

[Redactie: het oorspronkelijke artikel is 30 A4-tjes groot. De redactie heeft het artikel ingekort en publiceert het in 2 delen. Het originele artikel met meer plaatjes kunt u vinden op de website van de NGV Groningen.]

Een oud fotoalbum in de familie is vaak de moeite waard – zeker als voorouders de moeite hebben genomen om bij de foto's te schrijven wie er op staan. Door een vriendin kwam ik in aanraking met een oud familiealbum van de familie van haar man. Aangezien de jaartallen, die er bij geschreven waren, tot ver in de negentiende eeuw teruggingen was het de moeite waard om verder te zoeken naar de familiegegevens waardoor de foto's beter konden worden gedateerd. Zoals vaak in tweede helft van de negentiende eeuw voorkwam betreft het hier een album waarin zogenaamde carte de visite kunnen worden verzameld. Een carte de visite waren een soort kartonnen kaartjes, waarop een albumine foto werd afgedrukt. Het was een uitvinding van de Fransman André Disdéri waar hij in 1854 patent op kreeg. Voor de fotograaf was het ideaal dat er met deze techniek meerdere foto's tegelijk gemaakt konden worden. Voor de klant was het prettig dat de foto's eenvoudig per post naar familieleden of vrienden gestuurd konden worden. Door de introductie van internationaal gestandaardiseerde albums kon men eenvoudig een verzameling aanleggen. De carte de visite had meestal een afmeting van 6 x 8,5 centimeter en kon eenvoudig in een album geschoven worden. Vanaf 1860 komt er een explosie van advertenties in de Nederlandse kranten, waarin niet alleen het maken van een carte de visite wordt aangeboden, maar ook bekende persoonlijkheden of gebeurtenissen als carte de visite te koop worden aangeboden.

Hiernaast een voorbeeld van een pagina van een album waarin op elke pagina vier carte de visite konden worden geschoven in de gleuven. De zijkant van de kartonnen pagina's was vaak in goudkleur uitgevoerd. Dit album dateert uit het einde van de negentiende eeuw. Het album heeft een degelijk koperen beslag.

De afmeting van de pagina is 21 x 28,2 cm. Er waren pagina's voor het formaat carte de visite (ca. 6 x 10 cm. – vier carte de visite op één pagina) en er waren pagina's voor het kabinetformaat (10,7 x 16,5 cm. – één foto op een pagina). Goed is te zien dat er gekozen kon worden de foto te laten zien in een ovale omlijsting of een vierkante omlijsting met een ronde bovenkant.

Zoals blijkt uit deze advertentie van 1861 werden er al snel speciale albums aangeboden om de carte de visite te kunnen verzamelen.

Het dateren van foto's

Bij foto's is het zaak om te weten wie er op voorkomt, maar ook ter gelegenheid waarvan de foto gemaakt is. Meestal stond dat laatste niet bij de foto's vermeld. Om vast te stellen wanneer de foto gemaakt is moet je jezelf verschillende vragen stellen, zoals:

- Welke mode wordt er gedragen?
- Zijn de randen van het portret wazig?
- Is het portret in een ovaal afgedrukt?
- Welke fotograaf heeft de foto gemaakt?
- Geeft de achterkant van de foto ook informatie?
- Wat is de precieze afmeting van de carte de visite?
- Hoe dik is het karton waar de foto opgeplakt is?
- Zijn de randen van het karton schuin of recht afgesneden?

Al die indicatoren – en er zijn er nog veel meer te bedenken – zijn van belang afzonderlijk en in combinatie met elkaar.

De kosten van een carte de visite

De kosten voor degene die zich liet fotograferen waren in de beginperiode van de fotografie niet gering. Hieronder volgt een staatje waarin de kosten vergeleken worden met het dagloon van een arbeider. Onderstaande advertentie van 17 september 1889 laat de kosten van fotograferen in de 19e eeuw zien.

1860	3 à 6 daglonen van een arbeider
1880	1,5 à 3 daglonen van een arbeider
1900	1 à 2,5 daglonen van een arbeider

Photografisch Atelier HERRMANN & Co.

Het ATELIER is met ingang van den 16den SEPTEMBER a. s., weder geopend. Door nieuwe connectiën in Europa en contracten met de beste fabrieken voor Photographiebenoedigheden zijn wij in staat gesteld de prijzen voor onze GERENOMMEERDE PHOTOGRAPHIEN enorm te verlagen.

Terwijl wij onze portretten met de zelfde zorg die er door ons immer aan besteed werd, blijven afwerken, stellen wij onze prijzen zóó, dat CONCURRENTIE TOTAAL ONMOGELIJK is.

1 DOZIJN PORTRETTE

Portretten van grotere afmeting tot levensgrootte worden, naar verhouding tegen de zelfde billijke prijzen, in den KORTST MOGE-
 LIJKEN TIJD afgeleverd.

4190

HERRMANN & Co.

CARTE DE VISITE.....	f 5.—
CABINET FORMAAT.....	" 15.—
PROMENADE.....	" 20.—
BOUDOIR.....	" 25.—

VERLOREN door een Dienstmeisje, Vrijdag tusschen en 5 uur: Een **PAKJE**, digtgelakt, houdende 28 EXEMPLAR PORTRAITJES (en Carte de Visite, in fijn Couvert met Naam er op) gaande van de Prinsengracht door de Vrijzelstraten, Doelenstraat tot op den Kloveniersburgwal, tusschen den Amstel en Staalstraat. De eerlijke Vinder wordt dringend verzocht hetzelfde terug te bezorgen aan het Bureau Handelsblad, tegen eene goede Belooning. (1634)

Dat fotograferen aanvankelijk een zeer kostbare zaak was blijkt o.a. uit een advertentie van 23 september 1861, die geplaatst werd in het Algemeen Handelsblad. Hieruit blijkt dat een dienstmeisje een pakje met 28 carte de visite was verloren. Dit moet een waarde hebben gehad van minimaal 28 daglonen van een arbeider. De eigenaar heeft er dan ook 'eene goede Belooning' voor over om de foto's terug te krijgen.

Een van de pagina's uit het album met Jugendstil versieringen op de pagina. De foto in het midden kon er in geschoven worden. Dit moest wel een foto zijn van kabinetformaat (10,7 x 16,5 cm.). De carte de visite rechtsboven is bijgeknipt en opgeplakt.

Zoals in de aantekeningen in het album vermeld stond ging het om:

Hubertus MULDER, houthandelaar, geboren op 30 november 1810 te Oude Pekela, overleden op 22 november 1899 te Groningen, zoon van Jan Mulder (koopman) en Johanna Ugtman. Gehuwd op 26 april 1843 te Hoogezand (aktenr. 14) met **Jantje HUGES**, geboren op 11 januari 1819 te Sappemeer, overleden op 14 maart 1887 te Groningen, dochter van Huge Jans Huges (schipper) en Aaltje Hindriks Braam (rentenierse).

De foto van Jantje Huges (de linker foto) is, zoals blijkt uit de achterzijde van foto, gemaakt bij Julius Friedrich von Kolkow. Kolkow werd in 1839 te Dantzig (het toenmalige Duitsland) geboren. Hij overleed in Groningen op 4 augustus 1914. Vanaf 1864 heeft hij in Groningen als fotograaf gewerkt. Aanvankelijk met Schutter en Braaksma onder de naam Von Kolow & Co. In 1869 begon hij een eigen fotoatelier. Hij specialiseerde zich in het maken van carte de visite in 'albuminen print', 'photolithographie' en 'stereophotographie'.

Op de achterkant van de carte de visite staat dat de fotograaf een prijs in Philadelphia gewonnen heeft in 1876. Op grond daarvan moet de foto tussen 1876 en 1887 (jaar van overlijden) genomen zijn. Ook laat de foto een strakke ovaal zien. Dit principe werd met name toegepast tussen 1870 en 1879. Dat betekent in combinatie met het laatste jaartal dat op de achterkant van de foto staat – de foto te dateren is ca. 1878. Dat betekent dat Jantje Huges hier ongeveer 60 jaar oud moet zijn. De foto's zijn geen pendanten van elkaar.

Het leeftijdsverschil tussen beide echtelieden is bijna negen jaar.

Jantje Huges was de jongste dochter uit een gezin van zeven kinderen die tussen 1800 en 1819 geboren waren. Slechts één van de kinderen is jong overleden.

Uit de huwelijksbijlagen blijkt dat Hubertus vrijgeloot is voor de Nationale Militie. De ouders van Hubertus Mulder en van Jantje Huges waren al voor hun huwelijk in 1843 overleden.

Hubertus wordt bij zijn huwelijk nog koopmansknecht genoemd. Vanaf 1844 wordt als beroep van Hubertus Mulder koopman opgegeven. In 1860 verandert dat in houthandelaar. Ook de vader van Hubertus was koopman.

De originele foto van Hubertus Mulder is helaas bijgeknipt. Nergens staat de fotograaf vermeld. De foto is niet op karton geplakt.

De mode voor mannen is in de loop van de negentiende eeuw niet veel veranderd. Een goede datering op grond hiervan is moeilijk. Ook de regionale verschillen moeten hierbij in aanmerking genomen worden.

Het lijkt erop dat het origineel een zogenaamd kniestuk foto is. Maar aangezien de foto afgeknipt is lijkt dat moeilijk om goed vast te stellen. Gezien de mode moet de foto na 1865 gemaakt zijn. Hubertus Mulder was toen ouder dan 55 jaar.

Het huis van de familie Mulder-Huges in Groningen. Het huis bevindt zich aan de rechterkant van de straat – rechts naast de boom. De tekst op de zwarte deur links luidt: ‘Schoenenmagazijn L. Bievrie’. De foto is van de Herestraat, gezien vanaf het Gedempte Zuiderdiep naar het noorden. Rechts is aan het einde van de negentiende eeuw het grote winkelpand van C. & A. Brenninkmeijer gebouwd.

Uit dit huwelijk:

1. **Johanna Mulder**, geboren op 10 april 1844 te Groningen, overleden op 6 juni 1907 Groningen. Gehuwd op 19 oktober 1867 te Groningen (akte 344) met **Reinder Doornbos**, koopman en likeurstoker, geboren op 11 augustus 1837 te Groningen, overleden op 22 oktober 1870 te Groningen, zoon van Ubbo Jans Doornbos en Catharina Margrieta Scheltens. Rechts een foto van Johanna Mulder (*1844 - †1907). Er staat op de carte de visite geen naam van een fotograaf of een andere aanduiding vermeld. Zij is in 1844 geboren. Vermoedelijk is de foto ter gelegenheid van haar 21ste verjaardag in 1865 of voor haar huwelijk in 1867 genomen. De foto is ten voeten uit genomen wat duidt op de periode 1860-1869. Afmeting: 10 x 6,3 cm. Datering foto 1865-1867.

Reinder Doornbos was net als zijn vader en zijn broer Albert koopman en likeurstoker. Uit het huwelijk van Johanna en Reinder werden twee dochters geboren. Hun vader overleed al een jaar na de geboorte van zijn jongste dochter. Na het overlijden van Reinder is Johanna (bij overlijden van Reinder 26 jaar oud) niet meer opnieuw getrouwd. Het zat Johanna Mulder niet mee in het leven. Op 16 mei 1870 – dus vijf maanden voor het overlijden van Reinder – overleed haar jongste dochter Jantje, 7 maanden oud. Twee jaar daarna op 18 augustus 1872 overleed ook haar oudste dochtertje Catharina Margarieta.

2. **Alida Mulder**, geboren op 24 april 1846 te Groningen, overleden op 2 juni 1846 te Groningen.
3. **Alida Mulder**, geboren op 20 april 1847 te Groningen, overleden op 31 juli 1917 te Groningen. Gehuwd op 08 juni 1870 te Haren (akte 170) met **Albertus Bartholomeus Meijer**, predikant, geboren op 14 augustus 1844 te (Wijnjeterp) Opsterland, overleden op 15 april 1926 te Kampen, zoon van Conraad Meijer en Johanna Klazina Lofvers. Alida en Albertus kregen tussen 1871 en 1874 drie kinderen, te weten Conraad, Hubertus en Johanna Klazina Albertus Bartholomeus Meijer was Nederlands Hervormd predikant in Stittswerd (gemeente Kantens), Saaksom (gemeente Oldehove), Gieten en Haren. Merkwaardig is dat hun zoon Hubertus in 1922 zijn geslachtsnaam liet wijzigen in Mettievier Meijer.
4. **Berendina Mulder**, geboren op 6 maart 1851 te Groningen, overleden op 9 december 1926 te Groningen. Gehuwd op 29 november 1871 te Groningen (akte 345) met **Pieter Mees**, bierbrouwer, geboren op 17 februari 1846 te Groningen, overleden op 6 juli 1920 te Groningen, zoon van Hetzerus Mees en Jantien Keizer. Tussen 1872 en 1881 kreeg het gezin vijf kinderen. Het derde kind overleed al op een leeftijd van 9 dagen.

Pieter Mees was bierbrouwer. Hij werd in 1869 compagnon in de bierbrouwerij van zijn neef Willem Keizer. Deze laatste trok zich terug uit de zaak in het jaar dat Pieter Mees trouwde in 1872. De brouwerij werd in 1902 voortgezet door de beide zonen van Pieter Mees: Hetzerus en Bertus. De productieomvang bedroeg op dat moment ongeveer 5000-6000 hl. In 1906 kwam het tot een fusie tussen de concurrerende brouwerijen in Groningen. W. Keizer & Co en de NV Brouwerij Barbarossa, een vrij jonge brouwerij opgericht in 1892 door Kurt Joch, een Duitse brouwmeester die al veel langer bekend was met het brouwen volgens de ondergistende brouwmethode. De nieuwe brouwerij kreeg de naam Brouwerij Keizer Barbarossa en had drie directeuren: Hetzerus en Bertus Mees en Franz Steinweg. Er werd besloten de goederen aan de Lage en Hoge der Aa te verkopen en alle activiteiten te concentreren in de toen nog Harense wijk Helpman. In 1909 vroeg Franz Steinweg eervol ontslag om bij de garenfabriek van zijn schoonvader als directeur aangesteld te worden. Bij de oprichting van de Brouwerij Keizer Barbarossa was overeengekomen dat de aandelen van Steinweg werden overgenomen door de beide broers die daarmee elk 50% van de aandelen beheerden.

Tot aan de Eerste Wereldoorlog werd er veel in de brouwerij geïnvesteerd. De productie groeide tot 14.000 hl. In de oorlog was er sprake van een behoorlijke terugval in de afzet van het bier en moest de productie terug. De grondstoffen waren moeilijk verkrijgbaar en de prijzen stegen. De brouwerij bleef echter draaien gedurende de Eerste Wereldoorlog. In 1918 komt Hetzerus Mees plotseling te overlijden op 45-jarige leeftijd en blijft Bertus

Mees over als enige directeur. Het aantal hectoliters van voor de Eerste Wereldoorlog komt pas in 1920 weer in zicht. In 1928 werd een eigen bottelarij in gebruik genomen zodat zelf bier op fles kon worden afgevuld. Voor die tijd werd het bottelen overgelaten aan zelfstandige bottelaars.

Links een affiche van de brouwerij. De verkoop van het bier bleef niet beperkt tot Groningen en omstreken. Er werd bier geëxporteerd naar de Verenigde Staten, Duitsland en het Midden-Oosten. In 1961 werd er, mede door de inzet van Rudolph Mees, een fusie tot stand gebracht tussen Oranjeboom, ZHB, Phoenix, Wertha en Barbarossa. Uiteindelijk werd de brouwerij in 1965 gesloten. De productie ging naar Rotterdam.

De twee zussen van Hetzerus en Bertus – Jantje en Frederika Jantina - trouwden met ondernemers. Jantje huwde een graanhandelaar en Frederika Johanna een fabrikant.

5. **Martha Mulder**, geboren op 28 januari 1854 te Groningen, overleden op 21 oktober 1925 te Groningen. Gehuwd op 23 april 1884 te Groningen (akte 89) met **Bernardus Hendrik Belgraver** (Bellegraaf), predikant, geboren op 14 november 1846 te Groningen, overleden op 8 april 1922 te Groningen, zoon van Houke Belgraver en Christina Westerhuis.

Johannes Wilhelmus Karsses, geboren in 1841 te Groningen en overleden op 8 april 1875 te Groningen, is de maker van de foto links. Hij werkte vanaf ca. 1856 als fotograaf in Groningen. De foto van Martha moet dus voor 8 april 1875 genomen zijn. Mogelijk is de foto in januari 1875 gemaakt ter gelegenheid van haar 21ste verjaardag.

Bernardus Hendrik werd achtereenvolgens beroepen in Foudgum, Rekken, Nieuw Dordrecht, Koetange, Niekerk-Vliedorp, en Wehe-Zuurdijk. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Vanwege medische klachten vroeg Bernardus Hendrik al in 1901 emeritaat aan. In de huwelijksakte werd de naam Belgraver geschreven als Bellegraaf. Daarnaast staat de aantekening van een vonnis van de Arrondissementsrechtbank dat de naam in de akte fout is en Belgraver moet zijn. De handtekening onder de akte van Bernardus Hendrik laat echter de naam Bellegraaf zien.

6. **Hugo Mulder**, geboren op 31 mei 1856 te Groningen, overleden op 6 april 1880 te Groningen.
7. **Jan Mulder**, volgt in het volgende nummer van GroninGEN.
8. **Elisabeth Mulder**, geboren op 16 juli 1860 te Groningen, overleden op 4 december 1948 te Medaldumadeel. Gehuwd op 19 december 1888 te Groningen (akte 334) met Pieter Goedhart, leraar aan de Rijks Hogere Burgerschool, geboren op 26 maart 1860 te Arnhem, overleden op 1 mei 1935 te 's-Gravenhage, zoon van Herman Goedhart en Cornelia Maria Nieuwenhuizen.

Bij zijn huwelijk woont Pieter Goedhart in Winterwijk. Kort na het huwelijk moet het echtpaar al naar Roermond vertrokken want op 15 juni 1890 wordt daar hun eerste dochter Cornelia Maria geboren. Tussen 1890 en 1895 worden er in Roermond drie kinderen geboren.

wordt vervolgd

Leentje Soetendorp, van beroep 'pv'

Henk Werk, IJmuiden

Raadsels

Ondanks 30 jaar genealogisch onderzoek kom ik nog steeds voor raadsels te staan. Onbekende familienamen bijvoorbeeld: wat is de oorsprong van de familienaam Kermis? Wat deden zij vóór de invoering van de Burgerlijke Stand voor de kost? Op zee omgekomen zeelieden, zoals in de Maassluis familie Kermis, waarvan in de negentiende eeuw geen overlijdensakte bij de Burgerlijke Stand werd opgemaakt. Beroepen waarbij je je achter de oren krabt. In veel gevallen bieden Wikipedia en het krantenarchief van de Koninklijke Bibliotheek oplossingen. Niet echter met 'pv', de broodwinning van de in Winschoten geboren en overleden Leentje Soetendorp. Later bleek, nadat het raadsel was opgelost, dat ook zus Esther hetzelfde beroep uitoefende.

Op jonge leeftijd op pad gestuurd

Was Leentje avontuurlijk ingesteld of had zij het niet naar haar zin thuis? Hoe het ook zei, Leentje – lange gestalte, blonde haren en blauwe ogen, van Joodse komaf – vertrok op veertienjarige leeftijd op 5 november 1875 in Winschoten van huis met een korf galanterieën maar kwam niet terug van de jaarmarkt in Assen. Reden voor de burgemeester om namens de ouders een opsporingsbericht in het *Algemeen Politieblad* te plaatsen.

Publieke vrouw

Leentje kwam op haar pootjes terecht want zes jaar later verliet zij het ouderlijk huis en vestigde zich in 's-Gravenhage. Binnen een jaar vertrok Leentje naar Rotterdam waar zij inwoonde bij een zekere Driessen en met beroep 'pv' in het bevolkingsregister werd geregistreerd. Al snel werd duidelijk waar 'pv' voor stond. Wegens verwekken van burengerucht werd Leentje Soetendorp, 23 jaren, publieke vrouw, twee keer bij verstek veroordeeld door het kantongerecht in 's-Gravenhage: twee keer vijf gulden en 50 cent boete of subsidiair twee keer twee dagen brommen.

Haar 'carrière' als publieke vrouw bracht Leentje, zich ook Helena noemende, buiten 's-Gravenhage en Rotterdam, naar Gorinchem, Dordrecht en Breda. In 1899 vertrok Leentje, zonder beroep, vanuit 's-Gravenhage naar België waar zij haar werkzame leven afwisselend in Antwerpen en Brussel voortzette.

Leentje's verblijf in België

In 1905 keerde Leentje als koopvrouw terug in 's-Gravenhage, vorige woonplaats 'onbekend' staat in het bevolkingsregister. Kennelijk bleef Leentje zes jaar lang onder de radar van de officiële Belgische instanties, want het politierapport uit 1917 waarin de terugkeer van Leentje in Antwerpen werd vastgelegd, staat onder de datum van aankomst in België: 'denkelijk in februari 1899'. In welke plaats Leentje zich in 1899 vestigde is dus onbekend.

Zij keerde 's-Gravenhage na drie jaar opnieuw de rug toe. Volgens een op 22 maart 1908 door haar ondertekende politierapport vestigde 'célibataire' Leentje zich in die maand als journaliste (dagloonster) in Antwerpen en gaf aan langer dan zes maanden aldaar te verblijven. Op hetzelfde tijdstip vestigde de uit Amsterdam komende Johannes Marinus Eliza Schwarz, 'célibataire' en van beroep 'colporteur', zich op hetzelfde adres: Rue du Couvent 10.

'Un certificat de changement' tekende de politiecommissaris aan, als bewijs dat beide vreemdelingen legaal uit 's-Gravenhage respectievelijk uit Amsterdam waren vertrokken. Leentje en de 22 jaar jongere Johannes leefden in concubinaat, 'vit en concubinage' aldus beide politierapporten. Hun samenzijn duurde slechts kort: Leentje vertrok, Johannes achterlatende, een jaar later naar Brussel. Zijn spoor heb ik daarna niet meer gevolgd. In ieder geval keerde hij niet meer terug in Amsterdam.

Op 20 januari 1917 duikt 'Lina' Soetendorp, ongehuwd en van beroep werkvrouw, weer op in Antwerpen. Maastricht, Stokstraat 15 noteerde de politiecommissaris in het vakje 'Laatste verblijfplaats in buitenland'. Leentje verklaarde opnieuw langer dan zes maanden te blijven en op zijn vraag 'Is hij [Leentje dus] wegens staatkundig vergrijp uit zijn land geweken' antwoordde zij, evenals in 1908, ontkennend. 's-Gravenhage, Lage Nieuwstraat 'nr. onbekend' noteerde de politiecommissaris onder 'Wettelijke woonplaats van den vreemdeling'.

Waarschijnlijk niet meer dan een formaliteit, want Leentje Soetendorp komt na 1905 niet meer in het bevolkingsregister van 's-Gravenhage voor. In Maastricht ontbreekt haar naam in het bevolkingsregister.

Wanneer Leentje Antwerpen verliet, is mij niet bekend, maar haar bestaan eindigde in 1924 waar het in 1860 als kind van een ongehuwde moeder begon: ongehuwd en kinderloos stierf zij op 63-jarige leeftijd in Winschoten.

Slot

Een avontuurlijk leven leidend, aan de rand van de samenleving, ver van huis rondtrekkend en niet in staat een stabiel leven op te bouwen, zo zou je het leven van Leentje Soetendorp kunnen samenvatten. De auteur van deze bijdrage achterlatend met vragen. Waarom verliet Leentje Soetendorp Winschoten op 21-jarige leeftijd? Waarom naar 's-Gravenhage? Verdienste zij in België werkelijk de kost als koopvrouw, dagloonster en werkvrouw, of waren dit slechts dekmantels voor haar publieke leven? Waar en wanneer maakte zij kennis met Johannes Marinus Eliza Schwarz? Het zal geen toeval zijn dat zij zich tegelijkertijd op hetzelfde adres in Antwerpen vestigden. Antwoorden of suggesties verneem ik graag: henckwerck@gmail.com.

Geraadpleegde bronnen

Bevolkingsregisters: Winschoten, Den Haag, Dordrecht, Breda, Maastricht (geen treffer op Soetendorp) en Amsterdam.

CBGVerzamelingen: Algemeen Politieblad.

Stad Antwerpen, FelixArchief: vreemdelingendossiers 124.970 (Schwarz), 124.971 (Soetendorp).

Genealogisch fragment

Sara Oppenheimer, geboren Nienburg (Duitsland) 18 juli 1832, overleden Winschoten 24 augustus 1925, ventster, koopvrouw, koopvrouw in manufacturen (1895), begraven te Winschoten op de Joodse begraafplaats, dochter van Joseph Oppenheimer, kramer, rondventer, en Marianne Bollegraaf, kraamster.

Kinderen bij een onbekende vader, waarvan bij huwelijk in 1870 vier (er was één overleden) werden gewettigd door **Jacob Soetendorp**:

1. **Leentje Soetendorp** geboren Oppenheimer, Winschoten 17 juni 1860, overleden Winschoten 20 mei 1924, ventster met galanterieën (1875), 'p.v.', publieke vrouw, koopvrouw, jounalière (dagloonster), werkvrouw, ongehuwd. Woonde In Antwerpen samen met **Johannes Marinus Eliza Schwarz**, geboren Amsterdam 26 augustus 1882, gasfitter, colporteur, zoon van Friedrich Wilhelm Schwarz, scheepstimmerman, en Christina Margrita Idsinga, 'dienstbaar'.
2. Marianna Soetendorp geboren Oppenheimer, Utrecht (Academisch Ziekenhuis) 16 januari 1862, overleden Auschwitz 5 februari 1943, gehuwd met Benzion Moscoviter.
3. Rosa Soetendorp geboren Oppenheimer, 's-Hertogenbosch (in het huis van logementhouder Abraham Mensing) 20 juli 1865, overleden Eibergen 10 maart 1955, begraven te Ruurlo, koopvrouw (in galanterieën), relatie met Herman de Vries, zij stonden in Zutphen aan de basis van het kermisgeslacht De Vries.
4. Raphaël Oppenheimer, geboren Winschoten 2 september 1866, overleden 's-Hertogenbosch 1 juni 1867.
5. **Esther Soetendorp** geboren Oppenheimer, Zaltbommel (in het huis van slaapsteehouder Cornelis Pleune) 2 mei 1868, overleden ?? (omstreeks 1893 met onbekende bestemming vertrokken uit Rotterdam), dienstbode, 'p.v.', trouwde Rotterdam 28 december 1892, scheidde Rotterdam (arrondissementsrechtbank) 2 januari 1899 **Cornelis Schoonheim**, geboren Jonksma, Rotterdam 5 april 1870, overleden Rotterdam 29 oktober 1910, kastelein, tapper, bierhuishouder, muzikant, zoon van Cornelis Schoonheim, muzikant, en Tettje Hendriks Jongmsa, door hen bij huwelijk op 1 december 1871 gewettigd.

Sara Oppenheimer trouwde (1) Utrecht 5 januari 1870 **Jacob Soetendorp**, geboren Amsterdam 1 augustus 1831, overleden 't Waar (Nieuwolda) 17 maart 1877, koopman, venter, marskramer, zoon van Johannes Soetendurp, venter, koopman, en Leentje Joseph Rijksman. Jacob Soetendorp verdronk (vermoedelijk in beschonken toestand) in het Zijldiep nabij 't Waar. Hij werd drijvende gevonden door Geert Beerta, schipper aan boord, wonende te Nieuwolda. *De Delftsche courant* publiceerde op 21 maart 1877 het volgende bericht:

- Zaterdag werd te 't Waar (Groningen) in het Zijldiep het lijk gevonden van een sedert 13 Februarij vermisten marskramer uit Winschoten. Hij maakte zich dikwijls aan misbruik van sterken drank schuldig. Zoo was hij den 13den in beschonken toestand gezien en er waren toen van hem afkomstige goederen naast het kanaal ontdekt, zoodat men wel vermoedde, dat hij den dood in het water gevonden had.

Uit dit huwelijk:

6. Andries Soetendorp, geboren Utrecht 2 april 1870, overleden Utrecht 6 november 1871.
7. Abraham Soetendorp, geboren Utrecht 24 januari 1872, overleden Amsterdam 24 december 1927, koopman, winkelier in manufacturen, werkmán, arbeider sloopbedrijf, gehuwd met Jansje van der Glas.
8. Rebecca Soetendorp, geboren Utrecht 10 januari 1874, overleden Auschwitz 11 december 1942, dienstbode, huishoudster, ongehuwd.
9. Izak Soetendorp, geboren Winschoten 27 augustus 1875, overleden Winschoten 22 september 1875.
10. Simon Soetendorp, geboren Winschoten 21 februari 1877, overleden , koopman, diende in het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger, ongehuwd.

Sara Oppenheimer trouwde (2) Winschoten 15 oktober 1891 **Hartog Behr**, geboren Assen 21 maart 1842, overleden Winschoten 13 augustus 1925, begraven op de Joodse begraafplaats te Winschoten, kramer, koopman, koopman in lompden (1911), weduwnaar van Rachel van Gelderen, zoon van Izak Behr, kramer, koopman, en Klaartje Mozes, kraamersche, koopvrouw.

Grafsteen Sara Oppenheimer (1832-1925), Joodse begraafplaats Winschoten. Foto's: auteur.

Allemaal digitaal zevenenvijftig (57)

Antonia Veldhuis, Veenwouden

De 'Freonen fan de argifen fan Fryslân' (FAF) is opgericht in 1983 en heeft een groep van ruim 30 vrijwilligers die al jaren (onder andere) bezig zijn indexen te maken op doopboeken, autorisatie, hypotheekboeken enz.

Freonen fan de argifen fan Fryslân
Vrienden van de archieven van Friesland

Wat is de FAF?

Projecten

Geschiedenis

Werkwijze

Publicaties

Donateur en/of vrijwilliger worden?

ANBI

Contact

In hun jaarverslag van 2018 schreven ze dat er momenteel 20 vrijwilligers actief zijn voor de stichting om bestanden digitaal te maken. Daarnaast zijn er ook nog mensen actief bij Vele Handen / Fryske Hannen.

Onlangs hebben ze aan www.allefriezen.nl toegevoegd: de diaconierekeningboeken van Grouw (NH en doopsgezind, ongeveer 665 personen in 350 aktes), autorisatieboeken Hennaarderadeel en Leeuwarderadeel, hypotheekboeken (1519-1629) en weesboeken (1519-1614) van Wymbritseradeel. Op deze site staan nu 16.780 aktes met 25.374 personen van het notariële repertoire. Dit is 200 meter. Dit project is nog in uitvoering. Het is mogelijk selectie aan te geven voor u gaat zoeken.

Ook Groningen zit niet stil. Het aantal registraties op www.allegroningers.nl is op dit moment: doop 1.435.321, trouwen na 1811 1.653.584, tot 1811 399.062, begraven 171.294, besnijdenissen 5.967, huwelijkscontracten 287.732, memories 45.230, emigranten 8.929, geboorteakten 756.629, huwelijksakten 2.653.584 (inclusief echtscheidingsakten), overlijdensakten 2.704.248 en registratie 56.165. Verder zijn de Memories van Successie beschikbaar van 1807-1811, van kantoor Groningen ook de periode 1814-1837 en van Zuidbroek 1819-1853 en Staten van landverhuizers over de jaren 1847-1901.

Uit de Leeuwarder Courant van zaterdag 16 februari 2019 haalde ik de tip www.uitthetmoeras.nl.

Het is een project van het Dagblad van het Noorden en vertelt familieverhalen uit de Groningse en Drentse Veenkoloniën. Van kleinkinderen, overgrootouders en alles daartussen. Verhalen over een gebied waar pioniers turf wonnen, waterwegen rijkdom brachten en landbouw en industrie floreerden. Tot de moderne tijd aanbrak. Onder *Tijdslijn* staan verhalen, *Veenkoloniën* geeft *Onderzoek RUG*, *Generatiearmoede*, *Gezondheid* en *Historie*. Intussen is er een bijeenkomst geweest met een vijftigtal geïnteresseerden. Mensen worden nog steeds uitgenodigd te reageren op de website.

Op de website vereniging-de-ommerschans.mijnstadmijndorp.nl vind je alle informatie over de Ommerschans en haar bewoners bij elkaar. Het aanklikken van het logo geeft groepen, thema's, verhalen, bio's, timelines, fotoalbums, collecties, foto's, video's, nieuwsitems en evenementen. Bent u hier uitgekeken, dan kunt u in de adresbalk de volgende adressen intikken, die u nog meer geven. In *vind-je-weg-in-ommerschans* is de geschiedenis ervan beknopt en overzichtelijk beschreven, met tal van links naar verhalen die aspecten van de Schans belichten. Die verhalen (inmiddels meer dan honderd) vind je op *dagelijks-nieuws-van-de-ommerschans*. In deze verhalen wordt op tal van plaatsen gelinkt met een genealogische database, waarin je alle informatie over de betreffende personen kunt vinden, inclusief koppelingen met bronnen waarin zij voorkomen. In *toegang-tot-historische-bronnen-bedelaarskolonie-ommerschans* wordt je op het juiste spoor gezet als je naar bewoners van Ommerschans zoekt. Op *verborgen-verleden-in-ommerschans* vind je verhalen over voorouders van Bekende Nederlanders die met Ommerschans van doen hebben gehad. In *het-*

spook-van-ommerschans worden mythes rond de Ommerschans kritisch tegen het licht gehouden. En op *het-gezicht-van-ommerschans* is informatie te vinden over 108 verpleegden van Veenhuizen, van wie tussen 1896 en 1902 uitgebreide persoonskaarten met foto zijn gemaakt, en die in eerder jaren ook “te gast” waren op Ommerschans.

Veel digitaal nieuws is te lezen in de al eens door mij genoemde website www.edata.nl. De laatste drie nummers zijn gratis te downloaden. Een greep uit het nieuws: radio Archieven Omrop Fryslan (omroep Friesland) digitaal te doorzoeken, Toegang tot en delen van data beloofd met prijs, Digitale verrijking kunsthistorische publicaties en een artikel over een gratis online training over hoe je data kunt vinden. U kunt het blad per bladzijde lezen, maar ook het volledige nummer in pdf downloaden.

Geert Reinders stond op nummer 1, Onne Elema op 12. Andere namen zijn onder ander Jacob Sijberts Arkema, Hendrik Willems Wierda, Enno Ebels Cleveringa en op 63 Samuel Ottes Knotnerus uit Midwolde. Ze staan op de lijst van de hoogstaangeslagenen, die door Gedeputeerde Staten van Groningen is opgemaakt op 15 april 1852. Ik vond ze in de Groninger Courant van 23 april 1852 na het intikken van de woorden *hoogstaangeslagenen Groningen* op de website www.delpher.nl. Ook van andere jaren zijn er dit soort lijsten, het is gewoon een kwestie van proberen. Wilt u alleen zoeken in Groninger kranten, dan 'dient' u via *Uitgebreid zoeken* Krantentitel(s) ervan op te geven.

Tine Clevering-Meijer: een gepassioneerd heemkundige

Annette Versluys-Poelman: een radicale leidsvrouw

Theda Mansholt: een grondlegger van het landbouwhuishoudonderwijs

Annie Henny Brouwer-Korf: een burgemeester met overlevingsdrang

Stine Dutmers en andere eigenzinnige nonnen van Groningen

Beetke van Rasquert: een intimiderende machthebber

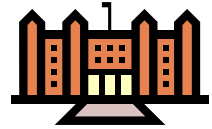
'In 2019 is het 100 jaar geleden dat Nederlandse vrouwen actief kiesrecht verkregen' kunt u lezen op de website www.100jaarvrouwenkiesrechtgroningen.nl. Ter gelegenheid daarvan is er (onder andere) een Groninger Vrouwengalerij geopend in de Universiteitsbibliotheek Binnenstad Groningen. Naast deze expositie, die te zien is van 8 maart tot en met 16 juni en daarna on tour zal gaan, zal deze Vrouwengalerij ook online te bewonderen zijn in de vorm van een vijftigtal biografieën. De link deverhalenvangroningen.nl verbindt door met een ode aan Grunneger vraauwen. Maak kennis met bijzondere vrouwen uit het verleden. *Verder lezen* brengt u verder, evenals *meer verhalen*. Een willekeurige greep uit de vijftig namen: de

feministische vriendenster Titia van der Tuuk, de vernieuwende dichteres Anna van der Horst, de eigenzinnige non Stine Dutmers, een weergaloos auteur Henny Thijssing-Boer en een vooruitstrevende spionne Etta Palm.

In *Allemaal digitaal* vijftig (55) schreef ik over pdf's en wat u ermee kunt doen. Wilt u meer tips hierover? Lees dan Vanalles in *Gens Nostra* juli/augustus 2019.

Nieuws van de Archieven

Teijo Doornkamp, Peize

Groninger Archieven, Cascadeplein 4, tel. 050-5992000;

www.groningerarchieven.nl

Het betreft een greep uit de (genealogische) werken die zich nieuw bevinden in de bibliotheek van de Groninger Archieven. U kunt deze boeken aanvragen.

32322 *De wijde wereld van Cornelis Pijnacker (1570-1645)* / [tekst:] Paul Brood, Gerard van Krieken, Jan Spoelder. Zwolle : WBOOKS, 2018. 293 p. : ill., portr., krt. ; 25 cm.

Cornelis Pijnacker was in 1616-1617 rector magnificus van de Groninger universiteit. Met bronnen- en lit. opg., met reg. ; met samenvatting in het Engels en in het Frans.

32330 *Van boeren en predikanten : een kroniek van twee families in de 19e en 20e eeuw op het Groninger Hoogeland en elders* / [auteur:] Paul Kapteyn. Bedum : Profiel, 2018. 120 p. : ill., krt. ; 24 cm.

32341 *Familie Von Veen, 1740-2018*. [Meppen] : [eigen uitg.], [2019]. [42] p. : ill., portr., krt. ; 27 cm. Samensteller Helene von Veen. Bevat vnml. foto's.

Geschiedenis Literatuur Architectuur Natuur

Duitse boeken voor Duitse prijzen

Boeken over Groningen

**BOEKHANDEL
GODERT WALTER**

Oude Ebbingestraat 53
9712 HC Groningen

050-312 25 23
info@godertwalter.nl
www.godertwalter.nl

Boekenrubriek

Teijo Doornkamp, Peize, redacteur

Ook deze keer weer een aantal boeken die een raakvlak hebben met onze provincie en haar geschiedenis en die ook langs onze hobby de genealogie schuren. Misschien aan uw aandacht ontsnapt, omdat u over ver woont, kunnen zij uw toch nog inspireren en verrijken. De meeste regio boeken verschijnen namelijk in de eigen regio.

Verschenen boeken

Gruoninga 2013 - De redactie van Gruoninga produceerde jaargang 58, officieel jaargang 2013 van dit kwaliteitsblad. Artikelen van gerenommeerde publicisten Paping, Schansker, Veldhuis, Elema, Wortelboer en Wiersema zijn een must voor iedere onderzoeker met Groningers in de voorouders. Te bestellen voor €20 bij Menno de Lange op m.lange45@upcmail.nl.

Verhalen van J.A. Huizinga 'Meubelfabrikant alhier' - Fred Ootjers beschrijft opkomst en ondergang van de meubelfabriek van Jacobus Abraham Huizinga aan de Westersingel. Te koop voor €19.95 via de webshop van Groninger Boeken.

Portraits of the House of Ripperda : a catalogue - Charles Ponsonby toont en beschrijft de schilderijen gemaakt van de familie Ripperda. Te koop op www.lulu.com voor €19,83.

De geschiedenis van het huis Mensinga in Roderwolde - Ada van Dijk beschrijft de geschiedenis van het Huis Mensinga, begonnen als een teichelwerk in de Middeleeuwen, gegroeid tot een havezate, nu verdwenen. Te koop op www.groningerboeken.nl voor €15,95.

Opgravingen aan de Grote Markt Oostzijde, gemeente Groningen, archeologisch onderzoek – De beschrijving van de opgravingen aan de Grote Markt oostzijde (Raap-rapport 3300) is inmiddels gevorderd tot deel 4. Gratis te downloaden vanaf www.stichtingmenm.nl/index.php/publicaties/stadse-fratsen.

De geschiedenis van de Eelder kerk - Jan ten Pas schreef een boek over 9 eeuwen kerk in Eelde voor de Historische Vereniging en de Protestantse Gemeente. Te koop bij de ReadShop in Eelde.

Ook verschenen: Een digitaal bestand met verzegelingen van de stad Groningen.

Het betreft hier het tweede deel van een bewerking van wederom 50 delen van oud III x, nu inventarisnummer 1534 en wel de delen 3985 tot en met 4034, en omvat de periode 1670 tot 1723. Aan bod komen o.a. verkopen, verhuringen, hypotheek en erfscheidingen. Alle namen, locaties e.d. worden standaard meegenomen. Kortom een onmisbaar hulpmiddel bij genealogisch onderzoek in met name de stad Groningen. Het bestand heeft een omvang van ruim 3300 pagina's. Prijs €60. Het bestand is verkrijgbaar bij Sebo Abels. Zijn emailadres is seboabels@hotmail.com.

Bestuur van de afdeling Groningen

Voorzitter

G. Zuidema Zilverlaan 30, 9743 RK Groningen

voorzitter@groningen.ngv.nl

050-5776363

Penningmeester, vice-voorzitter en afgevaardigde

H. Boels Stadsweg 47, 9791 KA Ten Boer

penningmeester@groningen.ngv.nl

Secretaris en plaatsvervangende afgevaardigde

E.M. van Koldam P.J. Noël Bakerstraat 86, 9728 WD Groningen

secretaris@groningen.ngv.nl

06-22376299

Bestuursleden

S.O. Dallinga Wilkerweg 1, 9461 CK Gieten

06-28846667

T.H. Doornkamp Esweg 18, 9321 BN Peize

050-5034497

Redactie GroninGEN

K. Bijsterveld Burchtweg 7, 9771 BA Sauwerd

redactie@groningen.ngv.nl

050-3061570

T.H. Doornkamp Esweg 18, 9321 BN Peize

050-5034497

Corrector

G. Zuidema Zilverlaan 30, 9743 RK Groningen

050-5776363

Knipseldienst

M. Becker-Jager Frankrijklaan 49, 9501 RN Stadskanaal

knipseldienst@groningen.ngv.nl

Webredactie

G. Zuidema Zilverlaan 30, 9743 RK Groningen

050-5776363

S.O. Dallinga Wilkerweg 1, 9461 CK Gieten

06-28846667

Website NGV afdeling Groningen

ontdekjouwverhaal.nl/onze-afdelingen/groningen

Inhoud GroninGEN

mei 2019, nummer 2, jaargang 26

Voorwoord	33
Digitaal toezenden GroninGEN	33
Uitkomsten ledenonderzoek 2018	34
Lidmaatregisters naar AlleGroningers - vrijwilligers gevraagd	35
Vacatures	36
Genealogisch Spreekuur	36
Basiscursus Genealogie	37
Eilardus de Ruiters, boef of vriend?	38
Tot smarte laat ik u weten - Jurrien Semler	42
Naamlijsten LI	44
Gevalletje partnerruil?	45
My Heritage	46
Zoeken in een oud fotoalbum (deel 1)	48
Leentje Soetendorp, van beroep 'pv'	56
AlleM@@I digit@@I zevenenvijftig (57)	59
Nieuws van de Archieven	62
Boekenrubriek	63
Colofon	64

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de opgenomen artikelen!

ISSN-nummer: 1380-7277

Indien onbestelbaar:
Redactie GroninGEN
Esweg 18
9321 BN Peize

www.ontdekjouwverhaal.nl/onze-afdelingen/groningen